

Rondane Sør Villreinutvalg - rapport 1 - 2009

STRUKTUR- OG MINIMUMSTELLING 2009

FORORD

Rondane Sør villreinområde er med i overvåkingsprosjektet for hjorteviltbestandene, herunder villrein. Rettighetshavere i området har på oppdrag for villreinutvalget utført minimumstelling av villreinbestanden for 2009. Samtidig har vi sett på kjønns- og alderssammensetningen, som en oppfølging/korreksjon av strukturtellingen høsten 2008.

METODE

Minimumstillingen er en kombinasjon av fly- og bakketelling. Flokker fotografert med digitalt speilreflekskamera fra småfly er telt opp vha. bildebehandling i dataprogrammet GPS TrackMaker (figur 1). Bakkepersonellet har brukt teleskop med opptil 60x forstørrelse og diktafon. Strukturtellingen har foregått fra bakken, og dyrene er delt inn i simle, kalv, 1.5-års bukk og bukk 2.5 år eller eldre.

Fig. 1. Tellebilde fra Vulufjellet (se "kvitsimla" i midten).

GJENNOMFØRING

For å effektivisere selve tellingen ble flokkene lokalisert vha snøskuter i forkant av telleperioden. Etter snøfall og under gode forhold ble forarbeidet til tellingen utført 10. - 11. og 14. - 15. mars. Figur 2 viser avsøkt område med skuter og ski i forkant og under telleperioden.

Fig. 2. Gule linjer viser ruter med skuter og ski i forkant og under telleperioden.

Selve tellingen ble utført i perioden 16. - 20. mars, og i hovedsak under meget gode forhold. Den 19. mars ble det flydd både i Rondane Sør og Nord. Forholdene var optimale, med godt snødekke og klart og stille vær.

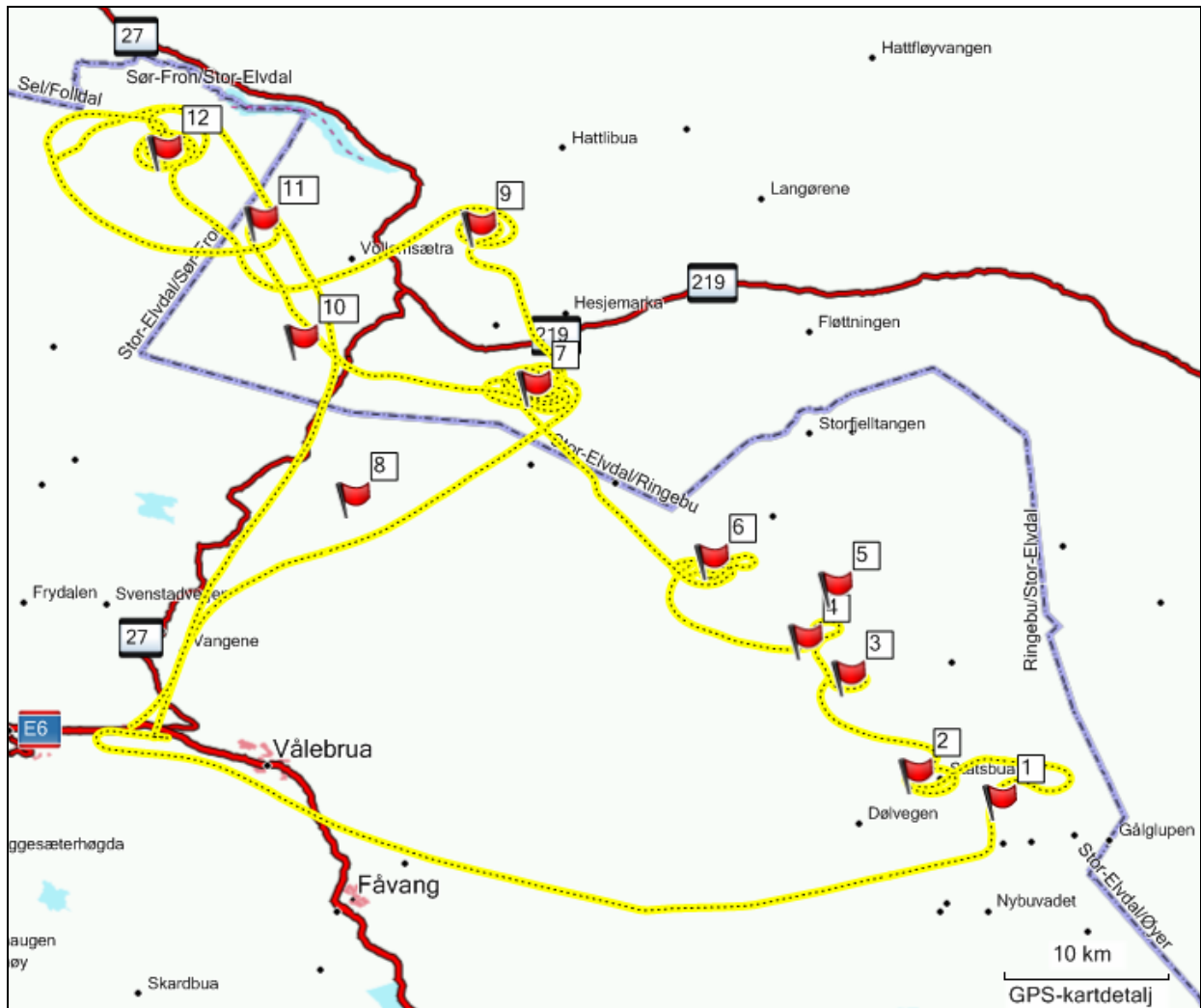
Fly: Cessna 182. Fossumfly AS.

Pilot: Bjørn Fossum

Fotograf og bildebehandler: Edgar Enge (Øyer fjellstyre/Villreinutvalget)

Observatører: Tommy Sønsterud (Ringebu fjellstyre) og Trond Toldnes (Dovre fjellstyre)

Ellers har tellemannskapet bestått av Kristian Ingdal (Sollia fjellstyre) og Erik Hagen (Ringebu fjellstyre), der sistnevnte har tatt hoveddelen av strukturtelling. Lauritz Dalbakk (Ringebu fjellstyre) og Gaute Szacinski (Øyer fjellstyre) deltok i forkant av tellingen.

Figur 3. Flyrute Rondane Sør 19. mars, samt alle registrerte flokker under telleperioden.

RESULTATER

I Rondane Sør ble det fra fly og bakke funnet seks flokker og to enslige dyr. Mesteparten av dyrene var samlet i to blandingsflokker i Bretningsvorda og Gluggen. Ellers var det fire bukkeflokker i områdene Kleberkakken, Ormfallet, Suleberghøgda og Bølhøgda (figur 3). Det er telt opp 2 226 dyr, mot 2 354 i 2008.

Det er sett på strukturen blant 2 117 dyr (95 % av bestanden). Andelen kalv utgjør 21,7 %, simle 49,8 %, 1,5 - års bukk 9 % og bukk 2,5 år eller eldre 19,6 % (tabell 1).

I Finnsjøfjellet ble det funnet en flokk på 79 dyr. Tidligere i vinter er det telt 86 dyr, og under telling utført av Sølnekletten ble det registrert 89 dyr i Finnsjøfjellet. Dette er på nivå med tidligere år. Strukturen er ukjent.

I tillegg registrerte vi tre flokker nord for Rv 27. Dette var 11 bukker øst for Ramshøgda, 129 dyr i Valdreshøgda og 154 dyr i Geitsida (obs 10, 11 og 12 i fig. 3). Disse dyrene er tatt med i tellingen for Rondane Nord.

Tab. 1. Minimums- og strukturtelling Rondane Sør og Finnsjøfjellet 2009.

Obs nr	Minimumstelling (fly og bakke)		Strukturtelling (bakke)				
	Sted	Ant. dyr	Ant. telte	S	K	B 1,5 år	B 2,5 år+
1	Bølhøgda	52	52				52
2	Suluberghøgda	155	155			8	147
3	Ormfallet	89	89		1	6	82
4	Kleberkakken (bakke)	49	49			7	42
5	Hestknappen (bakke)	1	1				1
6	Gluggern	794	731	502	154	45	30
7	Bretningsvorda	1 085	1 039	552	303	124	60
8	Vesle Gråhøgda (bakke)	1	1		1		
	Sum RS	2 226	2 117	1 054	459	190	414
	%-fordeling		100	49,8	21,7	9,0	19,6
9	Finnsjøfjellet	79					
	Totalt RS	2 305					

VURDERING

Fjellopsyn i Sollia, Ringebu og Øyer har gjennom vinteren registrert reinens arealbruk i vinterbeiteområdene i Sollia, Ringebu, Øyer og til dels Sør-Fron. Vi har således hatt god kontroll på flokkene og deres bevegelser. I tillegg har Thore Lie, Koppang, under løypekjøring og oppdrag for villreinutvalget hatt god oversikt i områdene rundt Storfjellet, Reinsfjellet og Famphøgden i Ringebu og Stor-Elvdal.

Det er ikke observert rein nordøst for Grandalen/Brettingsdalen denne vinteren. Det har heller ikke vært dyr utover mot Åsdalstangen. Ellers har bukkeflokkene oppholdt seg i vante områder rundt Kleberkakken, Ormfallet, Kvien og Suleberghøgda. I tillegg har det gått 52 bukker sør for Samdalen og Tromsdalen hele vinteren. Dette har ikke skjedd på mange år.

De tre siste vintrene har reinen begynt å bruke områdene nordvest for Rv 27, og denne vinteren i større antall en noen gang. Natt til 9. januar krysset ca 1750 dyr (80 % av bestanden) veien ved fylkesgrensa, og trakk vest over Ramshøgda. Vi mener imidlertid at alle disse dyrene trakk sørover igjen innen midten av februar, og at de oppholdt seg sør for Rv 27 i telleperioden. I Vulufjell viste tellingen 326 dyr, inkl. de tre flokkene nevnt over. Det er på nivå med det som ble registrert nord for Vulua i starten av januar, før dyrene fra Rondane Sør trakk nord over Rv 27.

Det var meget gode vær- og føreforhold under telleperioden, og det er gjort grundig arbeid både i forkant og under tellingen. Vi ser det som usannsynlig at det kan ha stått igjen dyr i utkantene og nede i bjørkeskogen. De to største flokkene på rundt tusen dyr var utfordrende å telle på bakken, men flybildene ble meget bra, og etter gjentatte optellinger fikk vi kun små avvik innen flokkene (3 - 5 dyr). Tallene for minimumstillingen anses som pålitelige.

Driftsplanen for villreinområdet har de siste årene tatt utgangspunkt i en årlig tilvekst på 21 %, når en tar hensyn til jaktuttaket. Vinterbestanden i 2008 ble telt til 2 354 dyr. Med en tilvekst på 21 %, og 524 felte dyr under jakta, skulle vi forvente en vinterbestand på

2 324 dyr i 2009. Telleresultatet viste at det var ca 100 færre dyr enn forventet. Kanskje kan dette ha sammenheng med økende simleavskyting og synkende kalveandel de siste årene (tabell 2). Vi har også det siste året hatt tilfeller av klauvråte, om enn ikke i like stor grad som i 2007. Det er avlivet tre dyr med sykdommen i vinter, og under tellingen ble det observert 8-10 dyr med antatt klauvråte. Dette kan ha påvirket tilveksten i bestanden også dette året. Vi kan heller ikke utelukke at det kan ha vært utveksling av dyr til for eksempel Sølenskletten.

Når det gjelder strukturtellingen føler vi at vi har fått et veldig bra resultat. Det er sett på kjønns- og alderssammensetning i samtlige flokker, og 95 % av alle opptelte dyr er kategorisert. Bukkeflokkene var det små problemer med, og vi var også meget heldige med de to største flokkene. Dyrene forholdt seg rolige i telleperioden, og føreforholdene var slik at vi kunne telle over flere dager, uten fare for sammenblanding og utveksling mellom flokkene. Vi fikk meget gode tellesituasjoner, der begge de største flokkene ble strukturtelt i det dyrene trakk rolig på en rekke bort fra observatør. I et par situasjoner kom det dyr i bølger og vi mistet vi noen dyr, men det antas at disse fordeler seg jevnt på de ulike kjønns- og alderskategoriene. Resultatene er på linje med årene 2005-2007, og underbygger antagelsene om at tallene fra høsten 2008 ikke var helt reelle, da simle- og ungbukkandelen var lavere, og kalv- og storbukandelen høyere enn forventet (tabell 2). Over tid ser det likevel ut til at vi er i ferd med å nå et mål om ca 20 % eldre bukk.

Tab. 2. Bestandsutvikling i Rondane Sør årene 2000 - 2009.

År	Vinterbestand	Merknad	Strukturtelling				Kalvetelling					Tilvekst		Fellingsresultat						
			Antall telt	Simle	Kalv	Bukk 1,5	Bukk 2,5+	Antall	Kalv	Bukk	Simle/ungdyr	Kalv/100 S&U	Antall	%	Kvot	Bukker	Simler	Kalver	Totalt	%
2000	2130		1230	64,3	22,9	-	12,8					728	34,2	853	156	171	102	429	50,3	
2001	2429		2429	59	27	-	14	1096	330	-	766	43,1	694	28,6	853	168	183	128	479	56,2
2002	2644	1	4113	55	25,1	-	20	1813	581	12	1220	47,6	542	20,5	860	176	215	180	571	66,4
2003	2615	2	1547	83,2	-	-	16,8	1962	611	93	1258	48,6	499	19,1	860	154	212	126	492	57,2
2004	2622		2612	66,9	25,1	-	12,9	1961	619	120	1222	50,7	599	22,8	862	174	229	162	565	65,5
2005	2656	3	2620	57	22,7	-	20,3	1925	613	40	1273	48,2	651	24,5	860	175	215	135	525	61,0
2006	2782		1154	50,7	23	7,3	19	2292	682	167	1443	47,3	476	17,1	900	170	215	123	508	56,4
2007	2750	4	1462	50,5	23,9	5,3	20,4	1435	431	79	925	46,6	152	5,5	1000	157	220	171	548	54,8
2008	2354	5	978	48,4	23,2	3,5	24,9	1989	573	165	1251	45,8	396	16,8	1000	172	221	131	524	52,4
2009	2226		2117	49,8	21,7	9	19,6													

¹ Strukturtellingen ble slått sammen for Rondane Sør og Rondane Nord.

² Dårlig strukturtelling.

³ Vinterbestanden ble vurdert til 2 700 dyr.

⁴ Stort innslag av klauvråte dette året. 74 dyr skutt, funnet døde eller observert med antatt klauvråte. 62 % av disse var kalv/ungdyr.

⁵ Strukturtelling utført på høsten av fjelloppsynet i Ringeby. Vanskelig å skille simle og 1,5-års bukk, og en del av disse dyrene ble ikke telt. Andelen simle og 1,5-års bukk ble derfor antatt å være lavere, og andelen kalv og eldre bukk høyere, enn realiteten i bestanden. Vinterens strukturtelling bekrefter dette. Strukturtellingen i 2006 og 2007 ble også gjort om høsten, av Roy Andersen i NINA. Disse tallene er imidlertid mer sammenlignbare med vintertellingen i 2005 og 2009.

For villreinutvalget

Kristian Ingdal
sekretær Villreinutvalget
Fjeloppsyn i Sollia

Edgar Enge
nestleder Villreinutvalget
Fjeloppsyn i Øyer

Erik Hagen
Fjeloppsyn i Ringebru